

FOLYÓIRATSZEMLE

395

001.4

A terminológiával kapcsolatos nemzetközi együttműködés problémái. - /La terminologie: problèmes de coopération internationale/ - BACHRACH, J.A. - Babel, 12.k. 2.sz. 1966. p. 77-83.

Ez idő szerint még a "terminológia" szó értelme tekintetében sincs teljes egyetértés a nagy lexikonok és értelmező szótárak szerkesztői között. A Larousse pl. a terminológiát "olyan tudomány"-nak minősíti, "amely a gondolatokat szavakkal fejezi ki és szakkifejezéseket alkot, valamint alkalmaz". A Brockhaus a terminológiát "egy tudomány technikai fogalmai összességének és az ismeretek egy területének" tekinti. Az Oxford kéziszótár szerint "a terminológia a helyes kifejezések használatának tudománya". - Szakkifejezések alkotása csak akkor lehetséges, ha a szakember anyanyelvére fordít és az adott tárgykörben járta. Új szakkifejezések alkotása igen nehéz feladat, mert a műszaki és tudományos dolgozók közül sokan olyan nyelveken szereznek tudomást a szakterületükhöz tartozó újításokról, amelyeket nem ismernek kellőképpen. De hogyan lehet tudomást szerezni azokról az új szakkifejezésekről, amelyeket speciálisan a találmányok és technikai újítások leírásához alkottak meg? Miután az e célból létrehozott szakbizottságok gyakran igen lassu ütemben végzik munkájukat, a személyes kutatáson kívül a kérdés szakértőjéhez kell felvilágosításért fordulni; továbbá át kell nézni a műszaki szótárakat, bár ez utóbbiakban sem lehet minden esetben a szükséges kifejezéseket megtalálni. Számos nagy nemzetközi szervezet, iparvállalat terminológiai irodát létesített fordítási szolgáltatáshoz kapcsolva abból a célból, hogy megoldják a fordítók és tolmácsok előtt álló problémákat. Az irodának hatalmas dokumentációs anyagot kell összegyűjtenie, amely kiterjed a fenntartó intézmény különféle tevékenységi területeire. - A Brüsszeli Szabad Egyetem nyelvészet-automatizálási csoportja tanulmányt dolgozott ki a szótárhasználat automatizálásának lehetőségeiről a fordítók számára. E tanulmány eredményeit a "DICAUTOM" című jelentésben hozták nyilvánosságra. A terminológiai iroda megbízást kapott egy ötnyelvű magyarázó szótár szerkesztésére, amelyet egyrészt fordítóknak és tolmácsoknak, másrészt a Luxemburgban tartott Acélfelhasználási Kongresszus résztvevőinek szántak. A szótár kb. 1400 szakkifejezésre vonatkozó anyagot tartalmaz, amelyet mintegy 7500 lyukkártyára vezettek át. - Az automatikus szókikeresésnek nagy előnye, hogy a fordító választ kap esetről esetre felmerülő problémáira. Természetes, hogy az elektronikus memóriaegységet állandóan tovább kell táplálni. A terminológiai iroda feladatai között elsőrendű szerepet játszik a terminológiai dokumentáció. Ennek viszont előfeltétele a nemzetközi együttműködés, a terminológiai elemzéshez szükséges dokumentáció cseréje céljából.

/G.I./

A bytomi Központi Gépszerkezet Tervezőintézet Tájékoztató Irodájának kutatómunkái. - /Prace badawcze Ośrodka Informacji Centralnego Konstruktory Maszynowych w Bytomiu/ - KWIATKOWSKA, J. - Aktualne Problemy Informacji i Dokumentacji, 10.k. 4.sz. 1965. p. 12-16.

As iparági tájékoztató intézmények széleskörű és sokoldalú működési tevékenysége a egyben a működésük módszereinek és technikájának még mindig hiányos kidolgozása szükségessé teszi hatékony és egyben célszerű intézkedések fogantatását. A bytomi Központi Gépszerkezet Tervezőintézetének Tájékoztató Irodája 1964. évben, mint kezdeményező, megindította az alapvető műszaki és gazdasági tudományos tájékoztató szolgálat változataival és fajtáival kapcsolatos kutatómunkát, különös tekintettel az iparág jellegére, valamint az iparági tájékoztató irodák tájékoztató szolgálati tevékenységének munkaigényességére, továbbá munkafeltételeinek és egyéb helyi jellegű tényezők és jelenségek hatásának messzemenő figyelembevételével. Részletesen ismerteti a bytomi Központi Gépszerkezet Tervezőintézetének Tájékoztató Irodájában folyó kutatómunkák menetének meghatározási módját, valamint e kutatómunkák folytatásának és savarmentes lebonyolításának kidolgozott és alkalmazott módszereit. Rámutat az ilyen kutatómunka fontosságára az iparág és a népgazdaság szempontjából is.

/K.P./

A kémiai szakirodalmi tájékoztató kiadvány komoly hibái. - /Szerk. ezúttal nedosztatki szpravocznika po himicseszkoi literature/ - MELIK-SAHNAZAROV, A.Sz. - Szovetszkaja Bibliografija, 94.k. 6.sz. 1965. p.74-80.

"A kémiai szakirodalom és annak felhasználása" címen megjelent tájékoztató kiadvány hibáinak bírálata során általános érvényű szempontokra hívja fel a figyelmet. Rámutat mindenekelőtt arra, hogy pontosan meg kell határozni: a felhasználók mely körének is szól a kiadvány, s az anyag feldolgozása során ezt mindvégig szem előtt kell tartani. Nem elegendő csupán a cikk- és könyvirodalom feldolgozása: egy összefoglaló jellegű tájékoztató kiadványba feltétlenül be kell építeni a szabványokat, a vállalati irodalom termékeit és nem utolsósorban a nyilvántartott fordításokat is. A disszertációk ismertetése sem hanyagolható el. - A tájékoztató kiadvány elkészítésekor nem szabad gondatlanabban kezelni a bibliográfiai információkat, mint magukat a referátumokat és annotációkat. A kiadványok ismertetésén túlmenően ismerni kell a szakirodalmi tájékoztató szervek szolgáltatásait is, s meg kell magyarázni a különböző típusú tájékoztatási segédesszközök használatának módját.

/V.P./

Thaiföldi könyvtárak fejlődése 1951. és 1965. között. - /Le développement des bibliothèques en Thaïlande de 1951 à 1965./ - SPAIN. P.L. - Bulletin de l'Unesco à l'Intention des Bibliothèques, 20.k. 3.sz. 1966.máj.-jun. p. 126-135.

A thaiföldi könyvtárak problémái 1951. óta változatlanul a következők: a könyvtárügy koncepcióját ki kell alakítani, hiteleket kell szerezni, könyveket és más dokumentumokat kell beszerezni, megfelelő könyvtári szervezetet kell kialakítani és szakszemélyzetet kell felnevelni. A külföldön képzett hazai könyvtárosok sokhelyütt már létrehoztak korszerű könyvtárakat - az utca embere azonban nem igen tudja, hogy ezektől mit kaphat. A könyvtárak működését az is megbennejtja, hogy mereven szembenállnak a könyvtárközi kölcsönzéssel. Egy másik probléma az, hogy nem igen vannak jó thaiföldi kiadványok. Ez különösen a gyermek- és ifjúsági, valamint a tudományos irodalomra vonatkozik. Az audio-vizuális könyvtári berendezések is hiányoznak egyes könyvtárakból: a közművelődési könyvtárakban például sem hangszalagok, sem hanglemezek, sem filmek vitt információs anyagok nincsenek Thaiföldön. A thaiföldi dokumentációs központ - a nemzeti, egyetemi, iskolai, szak- és közkönyvtárak megalakulása után - 1964. végén jött létre. Vezetője, 5 szak- és 7 kiegészítő munkatársa van. Állományának jelentős részét folyóiratok alkotják.

/H.G./

Tudomány, technika és a könyvtár. - /Sciences, technology and the library/ - AINÉS, A.A. - Special Libraries, 57.k. 1.sz. 1966. jan. p.15-20.

A tudomány forradalmát éljük, a tudomány és technika továbbfejlesztésére, korszerűsítésére mind újabb és újabb eszközök születnek. Ez a körülmény hozta létre a hatalmas információs központokat. A könyvtári világnak is tudomásul kell vennie a megváltozott körülményeket, szükségleteket, sőt fel kell használnia a tudomány és technika vívmányait. A könyvtárak becsületére legyen mondva, kezdik felismerni - egyik tudatosan, másik ösztönösen - az új szükségleteket, és igyekeznek a fejlődés áramába kerülni.

Az információ-ügy jelenlegi állásából következtetni lehet néhány fejlődési alapirányzatu "trend"-re, ami meghatározza a könyvtár helyét, jövőjét is. Így pl. növekedni fog a fejlesztési, kutatási tevékenység, és ennek megfelelően a szakirodalmi áradat. Ki fognak alakulni nemzeti és nemzetközi információs rendszerek, nyilvánvalóan kormányzati irányítással.

Az erők koncentrációja jelenleg abba az irányba mutat, hogy a meglévő létesítmények egy egészséges alá-fölé rendelésű rendszerben integrálódjanak és növekedjenek, mintsem monolitikus információs hálózati központok létesítésében. Több információs központ fog kialakulni - elsősorban határterületek, új tudományágak, kormányprogramok /ívóvisellátás, városrendezés, portalanítás, mélytengeri kuta-

tás stb./ körül - és az információ-feldolgozás új utjai-módjai beleépülnek a meglévő formákba, mint pl. a könyvtárak. Eppen ezért a könyvtáraknak meg kell érteni, hogy az információk feladatok ellátására szolgáltatásuknak dinamikusnak kell lenni. Az információk rendszer kialakulásában a piacnak, felvevőhelynek meghatározó szerepe lesz.

A könyvtárak és könyvtárosok szerepe a jövőben nem lesz alapjaiban más, mint a múltban, de sokkal specializáltabban látják el feladataikat, és ezért nagyobb mértékben függenek majd a korszerű gépi berendezésektől. A kooperációnak - bármilyen költséggel - hasonlóan óriási jelentősége lesz. Természetesen a kooperáció és koordináció törekvések csak a legfelsőbb kormányzati szint irányításával képzelhetők el!

Az országos információk rendszer kialakulása felé haladva, a figyelem nagymértékben irányul a nemzeti könyvtárakra, gyűjtemények és szolgáltatásaik szoros kooperációjára. A kutatóintézeti, egyetemi és egyéb könyvtárak a nemzeti könyvtárakhoz csatlakoznak a tervezett rendszerben, amelyek számos szolgáltatást nyújthatnak részükre. A világ irodalmával való ellátottság sokkal szervezettebb lenne, ha a beszerzést és továbbítást a könyvtárak és információk központok részére elsősorban nagykönyvtárak szolgáltathatnák.

Az információk munka és a tudományos és műszaki kutatás között sokkal szorosabb kapcsolatnak kell kialakulni. A könyvtárosoknak, akik tudósokat és mérnököket látnak el információval, meg kell ismeriük az új közlési formákat. Ezt szervezett keretben, tanfolyamok stb. útján elő kell segíteni. Ugyanakkor várható, hogy a tudósok és mérnökök köréből mind többen kapcsolódnak be a tudományos és műszaki információ világába, tehát meg kell ismerniük az információ szakterületeit.

Tekintetbe véve az országos információk rendszer kialakulását a tudományos és műszaki információ területén, kívánatos, hogy mindazok a szakemberek, akik az információ-ügyben közreműködnek - könyvtárosok, dokumentalisták, információk szakemberek, számítógépespecialisták stb. - szoros együttműködésben fejtsék ki tevékenységüket.

/D.É./

A helyi együttműködés pozitív erő. - /Local co-operation - a positive force/ - CHESSHYRE, H.A. - Aslib Proceedings, 18.k. 4.sz.1966. p.92-107.

A könyvtárak helyi együttműködését könyvek könyvtárközi kölcsönzésére a 30-as években teremtették meg Angliában. Manapság az egyéb dokumentumfajták kölcsönzését igen gyorsan végzi központilag a National Lending Library. Az NLL szolgáltatásait azonban jócskán tehermentesíteni lehetne a helyi könyvtárak telefonon vagy telexen megindított könyvtárközi kölcsönző-szolgáltatásának a kiterjesztésével. Ennek a rendszernek a kialakításához igényvizsgálatot kell végezni. A szolgáltatás megindításához pedig segítségül kell hívni az optimalizálás módszerét és gazdaságossá kell tenni a lebonyolítás adminisztrációját. Ezeknek az alapkérdéseknek a megoldásán tulmenően kell

gondoskodni valamennyi szolgáltatóhely számára az összesített katalógusról; a másolólehetőségek megteremtéséről; az új tagkönyvtárak munkatársainak kiképzéséről; a könyvkiállítás mint terjesztési módszer bevezetéséről. A jövő útja: a nem azonos típusú /pl. köz- és tudományos/ könyvtárak együttműködésének kiépítése; a könyvtári személynét időszakos cseréje; az USA Clearinghouse for Scientific and Technical Information szervéhez hasonlóan területi központok létrehozása a nem hagyományos dokumentumtípusok /pl. kutatási jelentések/ cseréjére; tökéletesíteni a fordítások kölcsönzését.- A tanulmányt 21 meglévő helyi együttműködési szervezet vázlata egészíti ki.

/H.G./

401

021.64:017.11

Az RTSD Technikai Szolgáltatások és Fedezetük Osztálya és a nemzetközi együttműködés.- /RTSD and the Big Wide World/ - MOON, E.- Library Resources and Technical Services, 10.k. 1.sz. 1966. p.5-12.

Az USA könyvtárosok tudatában a technikai /gépi/ szolgáltatások említésekor a központi katalogizálás, a tájékoztató központok, a könyvkatalógus és az automatizálás jó vagy rossz lehetőségei élnek. A tájékoztató központok azonban nem eredményeztek létszámmegtakarítást; a központi gépesített katalógusok szolgái átvétele a felhasználó szempontjainak elsikkadásához vezetett; az automatizálás olyan súlyos személyzeti problémákat vetett fel a betáplálással kapcsolatban, hogy ezekhez képest a sokat latolgatott gépi probléma elenyészővé vált. Azzal is számot kell vetni, hogy a technikai szolgáltatások egymással összefüggő kérdéscsoportot alkotnak. A kiutat olyan nemzetközi együttműködés jelentené, amelyik a feltárt nemzeti dokumentumokat bocsátaná a társországok rendelkezésére. Ezeket dolgozhatnák fel saját igényeik szerint az egyes könyvtárak. Így a nemzeti bibliográfiák megoldanák azt a problémát, amelyből ujabban az információ és a visszakeresés bálványát alkották meg.

/H.G./

402

023.5.088.6

Végzett könyvtárosok továbbképzése.- /Re-training for senior librarians/ - LARDON, P. - Library Association Record, 68.k. 2.sz. 1966.febr. p.42-44.

A továbbképző bevezető előadása két kérdéssel foglalkozott: 1. a tájékoztatás hatékonysága szempontjából a tájékoztatási sémának és a szervezeti sémának meg kell egyeznie; 2. a szervezeti séma minden egyedének tisztán kell látnia, hogy mit kell tennie és hogy ez miben segíti a tájékoztatást végcélja elérésében. Ezután vita következett a tájékoztatás központosított és "szétpontosított" szervezeti formájáról: ennek kicsengése az volt, hogy hatékonyabbak a döntések a központosított rendszerben, de az egyén számára megfelelőbb a szétpontosított forma. A következő beszámoló a tájékoztatás és az ellenőrzés kérdésével foglalkozott. A tájékoztatás szükségességét

hat tényezőre vezették vissza: 1. egy szervezet növekvő bonyolultságára; 2. egy szervezet természetes növekedésére; 3. a decentralizáció tendenciájára; 4. a technológia fejlődésére; 5. a munkaerők szociális tudatosságára; 6. a szervezetnek arra az érdekére, hogy fejlődjön. A továbbképző befejezéseként a hallgatók tájékoztatási szervben vezetési gyakorlatot folytattak a tájékoztatás-hálózat szervezésének problémakörében.

/H.G./

403

023.5.088.6

Még egyszer: a továbbképzés rendszere. - /Noch einmal: Das neue System der Weiterbildung/ - Der Bibliothekar, 20.k. 3.sz. 1966.márc. p.267-272.

A Sonderhausen-i Könyvtáros Továbbképző Iskola új rendszert dolgozott ki a könyvtárosképzés területén. A tervhez több egyéni vagy testületi állásfoglalás érkezett, amelyek közül egyetért 76, elveti 5.

Az "Erich Weinert" könyvtárosszakiskola véleménye szerint a továbbképzési rendszer egyik alapelvének a háromévenkénti - tehát folytatódó - képzésnek kell lennie. A tanfolyamok tananyagát a könyvtárosi funkciók /pl. könyvtárvezető, referenszes/ határozzák meg, tehát a feladatokhoz igazodják. Megoldatlan kérdés, hogy mit kell egy könyvtárosnak tudnia és hol van ennek a határa. Pl. nem kívánható tőle kiselőadás a vákuum-metallurgiáról, de mégis elmarasztalható, ha a fogalmat nem ismeri vagy nem tudja ismeretrendszerében elhelyezni. Ennek a kérdésnek a megoldása felveti idővel az ún. "határterületi tanfolyamok" megrendezését is.

A Sonderhausen-i Könyvtáros Továbbképző Iskola szerint minden tanfolyam egy része foglalkozzék aktuális módon a könyvtárügy általános, elméleti kérdéseivel és erre épüljön a speciális rész. Az alapkérdések és a speciális rész aránya 1:1 legyen.

A hozzászólók részben a bentlakásos tanfolyam hívei, részben a kintlakásos oktatásé. Figyelembe véve a hozzászólások arányát, a továbbképzés főformája bentlakásos lesz, míg a másik formát konzultációk, módszertani útmutatók segítségével teszik hatékonyabbá.

Általában helyeslik a továbbképzés előre kidolgozott, egymásra épülő tematika alapján történő megrendezését, szemben a rendszeres, de egymással össze nem függő továbbképzéssel. A továbbképzésnél az államilag elismert vizsgarendszer kidolgozását és a szakképzettségnek megfelelő bérrendezés kérdését is felvetették.

/Sz.T./

404

023.5.088.6:377.6

Könyvtárosképzés. - /Training for librarianship/ - RUSSEL, J. - Library Association Record, 68.k. 2.sz. 1966. p.36-41.

A régebbi gyakorlattól eltérően újabban megkívánják, hogy a közép- vagy főiskolai végzettség és a könyvtárosiskola elvégzése kö-

zött a jövőendő könyvtáros könyvtári gyakorlatot szerezzén. Mivel a könyvtárosok többsége nő, akik többnyire csak rövid ideig maradnak állásban, különösen fontos, hogy ezek hosszas elméleti képzés helyett a gyakorlati teendőket gyorsan és a gyakorlatban sajátítsák el. Ezért a tudományosan képzett könyvtárosok kisebb hányadát a "gyakorlati könyvtárosok" széles rétegének kell kiegészítenie, s ezt a segédkönyvtárosok - adminisztratívok követik, akiknek csupán alapvető könyvtári ismeretekkel kell rendelkezniük. A tudományos könyvtáros fő erőssége látens vagy operatív bibliográfiai ismerete, amely a kutatót segíti. A tudományos könyvtáros különleges válfaja a könyvtárvezető. Mindhárom könyvtáros réteg képzésének részletes tervét hét táblázat tartalmazza. Ezek különböző működő könyvtárosképző intézmények tananyagát tárgykörök szerint, olykor órarendszerűen foglalják magukba.

/H.G./

405

023.5.088.6/410/:377.6

Okleveles hivatásos könyvtáros. - /Graduate professional librarianship/ - REID-SMITH, E.R. - Library Association Record, 68.k. 4.sz. 1966.ápr. p.130-135.

Az angol okleveles könyvtárosképzésben a hallgatóknak más szakon szerzett diplomájuk birtokában vagy egyéves egyetemi továbbképzésben kell résztvenniük, vagy az angol könyvtáros szövetség vizsgabizottsága előtt kell kétéves tanfolyam lehallgatása után vizsgáznuk a megszabott könyvtári tananyagból. A kétéves tanfolyamokat a könyvtárosképző iskolák rendezik. Mindezekben a hallgatók képesítést szereznek. Ebben az évben 200 hallgató vesz részt ezekben az oktatásokban, jövőre 300-ra kívánják növelni a számukat. A könyvtárosképzés központjai Sheffield, Belfast és a londoni egyetem. Az amerikai okleveles könyvtárosképzés szintén a más szakon szerzett oklevél birtokában kezdhető meg; ebben egy év alatt könyvtárosi oklevelet, két év alatt néhány egyetemen a doktori fokozatot lehet elérni. Az angolai képesítés és az amerikai oklevél elnevezésbeli különbsége azt eredményezi, hogy a külföldi diákok inkább az amerikai egyetemet választják, s nem az angolokat.

/H.G./

406

023.5.088.6/44/:377.6

A hivatásos könyvtárosok képzése Franciaországban. - /The professional education of librarians in France/ - MANDY, B. - Library World, 68.k. 794.sz. 1966.aug. p.37-39.

A kis- és közép nagyságú könyvtárak számára a szakemberképzés három hónapos, hetenként kétszer 2-2 órás előadásokkal. A hivatásos könyvtárosok képzését a francia művelődésügyi minisztérium felügyelete alá tartozó szerv végzi; ez adja ki a diplomát végzett hallgatóknak. Két oklevelet lehet megszerezni. Az alsóbb fokú előfeltétel az érettségi bizonyítvány és két évi felsőbb szintű vagy öt évi

alsóbbszintű könyvtári gyakorlat. Ennek megszerzéséért három félévet kell lehallgatni és részt kell venni az előírt gyakorlatokon. A felsőbb foku előfeltétele az egyetemi licenciátus fokozata; az ezzel és 10 évi könyvtári gyakorlattal rendelkezők ösztöndíjjal hallgatják le felvételi vizsga után a kétféléves tananyagot. A felsőbb foku oklevelet nemcsak könyvtári, hanem levéltári szakterületen is meg lehet szerezni. Mindkét fokozat oklevelét vizsgasorozat sikeres letétele után adják ki. Ezekben az állami oktatóintézményeken kívül magán-könyvtárosiskola is működik, ez a régebbi francia-amerikai iskola utóda. Ez is két képzési formát valósít meg: az egyiket az érettségivel, a másikat az egyetemi fokozattal rendelkezők részére. Ezekben kívül hathónapos esti dokumentalistaképző tanfolyamokat is rendeznek Franciaországban.

/H.G./

407

024.1/438/

XI. osztály tudományos könyvtárban. - /Klasa XI w bibliotece naukowej/ - RUDNICKA, Z. - Bibliotekarz, 33.k. 4.sz. 1966. p.112-116.

A lódzi városi tudományos könyvtár látogatásának feltétele 1963. év szeptemberéig - szabályzata szerint - a személyi igazolvány felmutatása volt. Ez kizárta a középiskolai tanulókat a könyvtár látogatásából, mivel a személyi igazolványt - lengyelországi viszonylatban - csak a 18 évet betöltött állampolgárok kapják. Az érvényben lévő 12-osztályos iskolai rendszernél, ahol a középiskolai oktatás 9. osztálytól kezdődik és 12. osztályig tart, ezenkívül az iskolaköteles gyermekeknél a 7. évet betöltött életkor a követelmény, a 11. osztályba járó tanulók nem látogathatják a könyvtárat, csak egyes tanulók, kivételes iskolaigazgatói engedéllyel. A tanulók részéről a könyvtár látogatása iránti érdeklődés növekedésével és a tanulók kifejezett kérésére több középiskolának az igazgatója kérelemmel fordult Lódz-megyei tanfelügyelőségéhez a könyvtárlátogatás engedélyezéséért. Összehívott iskolaigazgatói konferencia eredményeképpen hozzájárulás született. E szerint a 11. osztályba járó tanulók 1963. év szeptemberétől igénybevehetik a könyvtár szolgáltatásait. 1963/1964. és 1964/65. tanévi statisztika alapján erősen megnövekedett a tanulók könyvtárlátogatása és ezzel párhuzamosan megjavult az átlagos tanulmányi eredmény valamennyi 34 lódzi középiskolában. Rámutat az intézkedés helyességére és javasolja annak ki-terjesztését alacsonyabb osztályok tanulóira is.

/K.P./

408

025.2:026/47/

Szerzeményezés a Szovjetunió műszaki könyvtáraiban. - /Les acquisitions dans les bibliothèques techniques/ - VICHNJAKOVA, T. - Bulletin des Bibliothèques de France, 11.k. 3.sz. 1966. p.125-127.

A közel 1500 moszkvai műszaki könyvtárnak központi állománygyarapító szerve van. Ennek feladata egyrészt az, hogy a legfrissebb

könyvanyagot árusítsa a könyvtáraknak, másrészt hogy módszertanilag segítse ezeket szerzeményező munkájukban. 1963-ban a központi szerv közel kétfélmillió könyvet adott el. Az eladásra ajánlott könyvekre jegyzékben hívja fel a könyvtárak figyelmét. Ez a jegyzék annotációkat is tartalmaz. A könyvtárak rávezetik a jegyzékre a megrendeléseket és a kért példányszámot, s a központ ezeket postázza a címűkre. A központ egyik helyiségében "azabadpolcon" állnak azok a művek, amelyeket a könyvtárosok térítés nélkül vihetnek el. A központ az üzemekben könyvbemutatókat, saját helyiségeiben pedig könyvkiállításokat is rendez. Ezen kívül lehetővé teszi, hogy író-olvasó/könyvtáros/ és kiadó-könyvtáros találkozókra a könyvkiadásban ill. könyv-írásban a könyvtáros-tapasztalatokat is figyelembe vegyék. Ujabban a moszkvakörnyéki műszaki könyvtárak is bekapcsolódtak a központ hálózatába; ezeket postán szolgálják ki.

/H.G./

409

025.2:65.011.54

A könyvtártechnológiai terv és az RTSD /Technikai Szolgáltatások és Fedezetük Osztálya/ közös céljai. - /Library technology and RTSD-goals in common/ - PIEZ, G.T. - Library Resources and Technical Services, 10.k. 1.sz. 1966. p. 13-17.

A szerzeményezés és használatra való előkészítés tárgykörében a főbb közös kutatások: adatfeldolgozó rendszerek alkalmazása könyvanyag feldolgozására, a központi feldolgozás módszereinek kidolgozása, könyvek és periodikumok rendezésének elvei, a kis példányszámú könyvek címkézése stb. /Kutatási költségre 200 000 dollárt biztosítottak./ A katalogizálás és osztályozás tárgykörben a katalóguskártyák másolása volt a fő probléma. /50 000 dolláros kutatási költség az előirányzat./ Mikrofilm-berendezések tervezésére és mikrofilmes módszerek alkalmazásának kutatására összesen kb. 170 000 dollárt fordítottak vagy irányoztak elő. /A mikrofilmek ellenállása növelésének témáját 10 000 dollár ráfordítás után félbehagyták, mert nem hozott megfelelő eredményt./ A könyvkötéssel kapcsolatos kísérletekre 100 000 dollárt fordítottak; ehhez járult még 24 000 dollár, amelyből új fűzőgépet fejlesztettek ki. Az említett és már lezárt kutatási feladatokat általában három-öt év alatt végezték el.

/H.G./

410

025.352:681.3-523.8

A kötetkatalógus előállításának gazdaságossága. - /The economics of book catalog production/ - HAYES, R.M. - Library Resources and Technical Services, 10.k. 1.sz. 1966. p. 57-90.

A kötetkatalógus létjogosultságát öt tény támasztja alá. Közülük a legszemléletesebb az, hogy egy könyvállomány adatai ne csupán egy helyen álljanak rendelkezésre. Kötetkatalógust több módszerrel is össze lehet állítani elektronikus számológéppel, de ezek mindegyike 7 alapvető részfeladatból áll. Ezeket folyamatára is rögzíti.

A kötetkatalógus kiírására számológép kiíróegységet vagy tabulátort lehet használni. A számítógépes feldolgozás gazdaságosságának számításakor azt is figyelembe kell venni, hogy a gépi bizonylatokat az állományrevízió, a bibliográfiakészítés, a rekatalogizálás, a szerzeményezés-ellenőrzés stb. során is fel lehet használni. A Stanford University könyvtárában 40 000 könyvcimből igen keresett kötetkatalógust állítottak össze számológéppel. A katalógus évi gyarapodása 10 000 cím. A kötetkatalógus az első, második és ötödik évben való előállításának költségeit kiszámították és táblázatban vetik egybe más eljárásokkal készített kötetkatalógusok költségeivel. /H.G./

411

025.352/73/:681.322.004.14

A baltimori Nyilvános Könyvtár kötetkatalógusa. - /The Baltimore County Public Library book catalog/ - KIEFER, P. - Library Resources and Technical Services, 10.k. 2.sz. 1966. p.133-141.

A baltimore könyvtár számítógéppel állította elő kötetalku katalógusát. A munkát IBM géppel végezték, felhasználva az IBM által az utóbbi időben forgalomba hozott speciális gyorsnyomtató berendezést, mely nagy- és kisbetűk nyomtatására egyaránt alkalmas, szemben az eddig egyedül kis- vagy nagybetűkkel nyomtató berendezésekkel. A kötetkatalógus bővítése évente mintegy 10 000 cím hozzáadását jelentti, melynek költsége 25-40 000 dollár, attól függően, hogy a teljes katalógus, vagy csak a kiegészítés kerül kiadásra. A felfertült hibák részben a könyvtár munkájából /téves leírás, egy tárgyszó különböző változatokban stb./, részben a lyukasztásból ill. magából a programból származtak. Ezek ellenére az első kiadás 90 %-ban, a későbbi kiegészítések 99 %-ban bizonyultak helyesnek a tartalom teljessége és pontossága szempontjából. A kötetkatalógusok a felhasználók között egyöntetűen kedvező fogadtatásra találtak és kiszorították az addig használt katalóguskartonokat. /V.P./

412

025.352/73/:681.3.074

A kötetkatalógus új reményt ad a kooperáció kiépítésére. - /The book catalog-new hope for cooperative programs/ - CHADWICK, C.S. - Library Resources and Technical Services, 10.k. 2.sz. 1966. p. 160-163.

Californiában a különálló könyvtárak között nehezen kiépülő együttműködés kérdése a közös kötetkatalógus kiadásával új stádiumba jutott. A könyvtárak gyűjtőköriüket az eddiginél jobban specializálták egy-egy szakterületre, s a közös kötetkatalógus alapján élénk könyvtárközi csereforgalom alakult ki közöttük. Ezt elősegítette még az is, hogy az országos hálózaton kívülálló, kizárólag könyvtári célt szolgáló zárt telex-hálózatot építettek ki, melyen a folyamatosan kiegészített kötetkatalógusban még nem szereplő, egy tárgykörbe tartozó legfrissebb művekről is azonnal részletes információt kaphatnak.

A kötetkatalógust központilag állítják elő oly módon, hogy a résztvevő könyvtárak saját anyagukat gépi lyukkártyákra adják meg, melyeket lyukkártyás géppark segítségével rendezve, foto és nyomdai sokszorosítás útján készítik el időről-időre a bővített kiadást. Az egyszerűség és a terjedelem csökkentése kedvéért kereszttutalásokat nem adnak.

/V.P./

413

025.352/73:681.322

Számítógép útján előállított katalógusok kiegészítése és az információ-visszakeresés megoldása. - /Note on updating and searching computerized catalogues/ - RICHMOND, P.A. - Library Resources and Technical Services, 10.k. 2.sz. 1966. p.155-160.

Négy nagy tudományos könyvtár anyagáról, - melyet előzőleg már mágnesszalagon tárolt index formájában feldolgoztak - összevont kötetkatalógust készítettek 4000 szó kapacitású belső memóriával rendelkező IBM 1401 típusú számítógépen. A tapasztalatok felhívták a figyelmet arra a ritkán hangsúlyozott tényre, hogy számítógépes munka esetén a manuális munkánál megszokott pontosság sokszorosára van szükség. Az összevont kötetkatalógus előállításakor ugyanis a számítógépnek meg kellett vizsgálnia minden egyes művet, hogy előfordul-e valamely másik könyvtár anyagában s ha igen, a tárgy szerinti katalógusban természetesen akkor is csak egyszer tünteti fel, több leltári számmal. Az összehasonlítást a számítógép a címekben betűről-betűre, pontosabban pozícióról-pozícióra végezte, a cím teljes hosszában. Kiderült azonban, hogy könyvtári szempontból bármennyire is pontos szabályok szerint dolgoztak, gépi szempontból pongyola volt az eredeti feldolgozás, mivel pl. különböző számú szóközt hagytak a többszörös címek részei között, vagy kettőspont helyett pontosveszszót tettek stb. Minden ilyen eltérés odavezetett, hogy a gép az illető anyagot külön műnek tekintette. Hasonlóan kis eltérések egyes adatok visszakeresésekor azt eredményezik, hogy a gép nem találja meg a memóriában akárcsak minimálisan is eltérő formában tárolásra került anyagot. A gépi munkára való áttérés előkészítésekor tehát még az ilyen látszólagos "apróságokra" is rendkívül ügyelni kell.

/V.P./

414

025.354:681.6

Technika a könyvtárakban. - /Technik in Bibliotheken/ - RICHTER, S. - TEICHERT, B. - Der Bibliothekar, 20.k. 4.sz. 1966.ápr. p. 368-376.

A szerzők a katalóguskartonok sokszorosításának kérdéseivel foglalkoznak, ismertetik a jelenleg az NDK-ban használatos megoldásokat, felhívja a figyelmet az egyes megoldások előnyeire és hátrányaira. Az orrig sokszorosításra igen jól megfelel az Optima gyár által készített speciális írógép, melynek esetében nincs szükség arra, hogy külön indigót helyezzenek az orrig papír mögé /Optima Hek-

toschreiber/. A katalóguskartonok vastagsága azonban sok problémát okoz, gyakran ferde a nyomás, a kártyák hamar elhalványodnak. Az ofset eljárást jónak, de drágának találták. Hasonló a helyzet a xerox esetében is. A drezdai Egyetemi Könyvtár az NDK-ban a kereskedelem-ben kapható Prix 1000 típusú rendkívül egyszerű stencilberendezés át-alkított változatának sikeres használatáról számol be. A stencilre a katalóguskarton méretének megfelelően rögzítik a szöveget, majd megfelelő berendezésbe befogják, és nem forgó szerkezet, hanem felle mozgó "bélyegző" segítségével préselik át rajta a festékanyagot. A kartonokon így a szöveg mindig pontosan elhelyezve jelenik meg, nem ferde és mindig jól olvasható.

Ugyancsak igen jól használható a katalóguskartonok sokszorosítására a Zella-Mehlis Büromaschinenwerke A.G. SE5LL típusú /egyelőre kísérleti/ lyukszalagos berendezése. Ez olyan lyukszalagos írógép, melyet számlálóberendezéssel egészítettek ki. A katalóguskarton szövegét egyszer kell csak leírni, s egyidejűleg lyukszalagba rögzíteni. A lyukszalagot a gép olvasó-egységébe fűzve és a kívánt példányszámot a számlálóberendezésen beállítva a gép automatikusan leírja a szükséges kartonmennyiséget, minden emberi beavatkozás nélkül.

/V.P./

415

027.2/1-77/

A fejlődő országok kutatóintézeti könyvtárai. - /Bibliothèques de recherche dans les pays en voie de développement/ - KAPUK, P.L. - Bulletin de l'Unesco à l'Intention des Bibliothèques, 20.k. 3.sz. 1966.máj.-jun. p.145-146.

A kutatóintézeti könyvtárak feladata, hogy a kutatók informálására beszerezzék a tájékoztató anyagokat valamennyi, a kutatók számára érdekes dokumentumról. Ezek viszont többnyire meghaladják azokat az anyagi kereteket, amelyeket a kutatóintézetek állománygyarapításra fordíthatnak. Ezért központi egyeztető szervre van szükség, amely megszabja, hogy - szakterületének megfelelően - melyik kutatóintézeti könyvtár melyik művet szerezhetheti be. A beszerző könyvtár kötelessége viszont, hogy a megvásárolt művet katalogizálja, elkészítse a katalóguscédulákat, a művet megőrizze és könyvtárközi kölcsönzéssel más könyvtárnak is rendelkezésére bocsássa, gondoskodik a másoltatásáról és esetleges fordításáról. A másolatok készítésére jól bevált a gyors és olcsó diazo eljárás. A központi egyeztető szervnek valamennyi intézet könyvtárát tudósítania kell a beszerzett művekről. A szervezet tagkönyvtárainak pedig évente összefoglaló jegyzéket kell kiadniuk beszerzéseikről. Ezzel a módszerrel elsőrendű szakkönyvtárhálózat s összességében egy mind általánosabb gyűjtő-kör alakul ki.

/H.G./

416

371.683:372.88:027.52/427.2/

Nyelvtanfolyamok mágnesszalagok felhasználásával. - /Language courses on magnetic tape: A new reference service/ - MARKIN, M.J. - Library Association Record, 68.k. 5.sz. 1966. p.161-165.

A manchesteri közmuvelődési könyvtárban mágnesszalagos nyelvtanfolyamokat indítottak az olvasók számára. A szöveget központi magnetofonkészülékről vezetik a munkasztaloknál ülő olvasók fejhallgatójába. Így a nyelvtanulók egyszerre olvassák és hallják a tananyagot. /Helyhiány miatt nem tudták megvalósítani, hogy minden nyelvtanuló külön helyiségben üljön s hangosan visszamondhasson egyes szövegrészeket, ami pedig velejárója a korszerű nyelvtanulásnak./ A fejhallgatókat az órák után fertőtlenítik. A tanfolyamok 50-50 lekcóból állnak, ezek két-két magnoszalagon férnek el. Az órákat a hét meghatározott napjain tartják; időtartamuk pontosan egy óra. A nyelvtanulók meghatározott napra és órára jelentkezhetnek, de már késés esetén is másokkal töltik be a helyüket. A teljes tananyagot olvasd- és nyelvtankönyvként, valamint szótárként a résztvevők rendelkezésére bocsátják. A magnetofon 35, a fejhallgatók darabja 3, a magnoszalagok a nyelvektől függően 17-18, a tankönyvek 3 fontba kerültek.

/H.G./

417

377.6:002

A szakemberképzés integrált gyakorlati modellje a dokumentációban. - /An integrated experimental training model in documentation/ - BATTY, C.D. - Library World, 68.k. 794.sz. 1966.aug. p.35-37.

A szakemberképzés modelljét három képzési formában lehet felhasználni: 1. az előadó ezzel demonstrálhatja anyagát hallgatóinak; 2. a hallgatók felhasználhatják információ-visszakeresési és szét-sugárzási gyakorlataikban; 3. a hallgatók e szerint végezhetik referáló, indexelési feladataikat. A modell megalkotása az angol könyvtáros-iskoláknak azon a gyakorlatán alapul, hogy a hallgatók részére vagy magukkal a hallgatókkal kis információs tárat hoznak létre a feldolgozásra kijelölt dokumentumok katalogizálásából, indexeléséből stb. A modell első formája a kézi eljárásokra készült: ebben helyet kapnak a permutációs tárgyszavazási eljárások, az ún. koordinált indexelési rendszerek, az átvilágító lyukkártya- és a peremlyukkártyarendszerek. A modell második formája a 80 oszlopos gépi lyukkártya felhasználására épült. A harmadik forma a számítógépes eljárások begyakorlását tűzte ki célul abban a megoldásban, hogy a számítógép osztott idejű. A számítógépes eljárás a soros és a közvetlen hozzáférést visszakereséstől a KWIC index technikájáig sok munkafajtára tartalmaz modellt. Az egyes formákban a modelleket 1000-1000 dokumentum feldolgozásával alakították ki.

418

65.011.56:381.12/430.1-2.27/

Benyomások a hannoveri vásárról. - /Impressionen aus der Halle 17./ - SCHRAPEL, R.U. - Dokumentation, Fachbibliothek, Werkbücherei, 14.k. 5.sz. 1966.jul.-aug. p.134-143.

Az irodabutoripar főleg tengerentúli megrendelőkkel kötött jelentős üzleteket. Az irodagépipar a hazai és a külföldi piacokon egy-

aránt kiugró sikereket ért el. Az irodagépipar fejlődése volt a kiállítók közül a legkiugróbb: fő törekvése már nemcsak egyes emberi munkafeladatok megkönnyítése a gépekkel, hanem az emberi munka teljes kiküszöbölése egyes munkafolyamatokból. Az irodagépiparon belül a fejlődés súlypontját az adatfeldolgozás, az egyszerűbb számológépek és az iroda reprográfiai berendezései alkotják. Az újabb irányzatok az építőköveket elvetik, és egy-egy gépláncba számtalan csatlakozó egység építhető be a konkrét igények szerint. Különösen figyelemre méltók voltak azok az asztali reprográfiai berendezések, amelyek elektrosztatikus megoldással működnek. Terjednek a távközlési berendezésekkel kapcsolt adatfeldolgozó gépek: a jelsíkok szerint ezek alkotják majd a nagyobb ipari létesítmények "idegrendszerét". Az általános tanulság az volt, hogy az automatizálás mint cél a közeljövőben az ipari munkahelyről mindinkább az ügyvitel és gazdasági irányítástechnika területére tevődik át.

/H.G./

419

651.926:62

A műszaki irodalmi kiadványok csoportosítása. - /Some class forms in technical literature/ - TONNDORF, R. - Babel, 12.k. 2.sz. 1966. p.87-104.

A tanulmány kísérletet tesz a tudományos és műszaki irodalom típusainak csoportosítására. A műszaki irodalmat tíz csoportra bontja: kézikönyvek; szabadalmi bejelentések; a gyártás megkezdését engedélyező megállapodások; műszaki jelentések; vizsgálati előírások; szaktanulmányok; hirdetések; műszaki prospektusok, katalógusok; leveleti utasítások; különféle. E csoportokat sajátos tényezők alakítják ki, amelyek azonban csak akkor tesznek szert nagy jelentőségre, amikor a fentiek szerint csoportba sorolt műszaki kiadványok fordítására kerül sor. A műszaki fordító csupán a szakirodalom meghatározott területén szerez jártasságot, akárcsak a szépirodalmi fordító a szépirodalom meghatározott területén. A fordító általában csak egy idegen nyelvről végzett fordításban tud magas színvonalat elérni, tehát anyanyelvével együtt két nyelvről tud kiválóan fordítani, három vagy több nyelvről semmi esetre sem. A szakkönyvek fordításához szükséges szakkifejezések megtalálását megnehezíti az a körülmény, hogy évente 16 000 tudományos könyv jelenik meg, s ez a szám 1985-ig előreláthatólag megkétszereződik. - A cikk sorra veszi a műszaki irodalom általa felsorolt csoportjait, és egyenként foglalkozik az azok keretében fellépő fordítási problémákkal. Részletesen vizsgálja a műszaki prospektusok osztályát. A prospektusokat szerkezeti szempontból négy részre osztja: a címre, a leíró részre, az illusztrációkra és az értékelésre. A prospektus - a cikk szerint - meghatározott gyártmány teljesítőképességére és műszaki tulajdonságaira vonatkozó ismertetés. Katalóguslapnak is nevezik; ez az elnevezés arra utal, hogy a vevők sok esetben lerakják ezeket a nyomtatványokat, ami lehetővé teszi a megrendelések előtti tájékozódást.

/G.I./

Fordítások gyűjtése és indexelése. - /Translations: their collection and indexing/ - HAMEL, G.A. - Babel, 12.k. 2.sz. 1966. p.84-86.

Az információk áramlását három tényező gátolja: 1. a pénzügyi eszközök elégtelensége; 2. a bibliográfiai segédletek csekély száma és gyenge minősége és 3. nyelvi nehézségek. Ez utóbbiak leküzdésének egyik módja fordítások készítése. A fordítások készülhetnek többféle formában /teljes szövegű fordítások, kivonatos fordítások, tartalmi ismertetések/. A párhuzamos munkák elkerülése céljából fordítási központokat létesítettek. Ezek részben magukat a fordításokat gyűjtik, részben csak információkat gyűjtenek az elkészült fordításokról. Az Európai Fordítási Központ /ETC/ mindkét tevékenységet folytatja. A fordítási központok többnyire általános jellegűek és csupán szerzői, valamint forrás- vagy folyóirat-indexet vezetnek. Vannak azonban szakosított fordítási központok is /pl. az EURATOM fordítási központja/. A központok tevékenységi köre meghatározott területre terjed ki /pl. az ETC főként a műszaki és természettudományok, valamint a szláv nyelvekről nyugati nyelvekre fordítás területén fejti ki tevékenységét/. Az ETC igazgatási ülésén felvetették azt a kérdést, hogy szükség van az országos folyóiratokban megjelenő valamennyi cikk fordításának nyilvántartására. Szükségesnek látszik továbbá újabb országos vagy nemzetközi fordítási központok létesítése, elsősorban Ázsiában és a Közel-Keleten. Az UNESCO nemrég határozta el, hogy támogatni fogja a spanyolul beszélő országok fordítási központjának megalakítását. - A cikk a továbbiakban az Európai Fordítási Központ /ETC/ feladatait, munkamódszereit, szervezését és szolgáltatásait ismerteti.

/G.I./

Az SLA Fordítási Központ: Nemzetközi információs forrás. - /SLA Translations Center: An international resource/ - PFUEGER, M.L. - WALKEY, E.M. - Special Libraries, 57.k. 1.sz. 1966.jan. p. 35-50.

Manapság a természettudományok nemzetközi jellege egyre nyilvánvalóbb, erre mutat a számtalan nyelven megjelent, hatalmas tömegű tudományos publikáció. A legjobban keresett nem-könyvjellegű kémiaili irodalom orosz, japán és német nyelvű. Az NSF /National Science Foundation/ adataiból kiderül, hogy óriási az igény a kiadványok fordításai iránt, mert bár a tudósok nyelvismerete általában eléggé széleskörű, ennyi nyelvre nem terjedhet ki.

A nyelvi akadályok leküzdésének főbb módja: 1. az idegen nyelvek tanításának kiszélesítése; 2. a szerzők vagy kiadók lássák el az idegen nyelvű közleményeket két-három ismertebb nyelvű /esetleg mesterséges nyelvű/ kivonatokkal; 3. a fordítások mennyiségének növelése; 4. a szakfordítások mennyiségi és minőségi fejlesztése, ill. növelése; 5. a meglévő fordítások minél nagyobb mértékben való terjesztése. Bár mutatkoznak bizonyos eredmények az első négy módszer alkal-

mazása terén, egyelőre mégis az ötödik, - a fordítás - a legalkalmasabb a közölt információk hozzáférhetővé tételére.

A sürgető igény 19 évvel ezelőtt létrehozta - teljesen önkéntes alapon - a SLA's Translations Center /továbbiakban: Center/ magját, amely ma a nyugati világban legismertebb ilyen jellegű intézménnyé fejlődött, és példaképpül szolgált hasonló létesítmények kialakításához.

A Center a John Crerar Library /Chicago/ székházában működik és hatalmas fordítási és információs anyaggal rendelkezik. Feladatai kettes: 1. a még nem publikált fordítások hozzáférhetővé tétele az érdeklődők számára; 2. másrészt a duplumok kiküszöbölése. A Center becslése szerint a lefordított irodalom 5 %-a duplum. A fordításokat önkéntes adományozó testületektől szerzi be, másolatot vagy fotokópiát készít azokról, amelyeket jelentéktelen ellenérték fejében elad, vagy kikölcsönöz. Jelenleg havonta átlag 900 fordítást szerez be, továbbá havi több mint ezer érdeklődő részére juttat el fordításokat, ill. szolgáltat információkat.

A Center a saját állományán kívüli fordításokról is ad szolgáltatást. Iparvállalatokról és egyéb magánjellegű forrásokból szerzi be anyagát, míg a Department of Commerce's Clearinghouse for Federal Scientific and Technical Information a kormányzati szervektől. A két intézmény együttes anyagát közli a U.S. Department of Commerce kiadásában megjelenő Technical Translations c. bulletin. A Center anyagi támogatást kap több szervtől, elsősorban megemlítendő az NSF.

A Center állományában múlt év februárjában 100 000 tétel szerepelt, és ez a szám az év végére 108 398-ra emelkedett. Bár ez igen jelentős eredmény, még mindig számolni kell fel nem tárt forrásokkal. A feladat: meggyőzni az USA iparvállalatait a programhoz való csatlakozásra.

Ezt a munkát megnehezítik pl. 1. az általánosan uralkodó vélemény, hogy a közreadott fordítás felfedi a vállalat érdeklődési területét. Ez alaptalan, minthogy a Centerhez benyújtott fordításnál teljes anonimitás uralkodik, mely vonatkozik donorra, igénylőre egyaránt; 2. a másik ellenérv szerint "mi fizetjük a fordítást, miért engedjük át azt másnak?" Ugyanakkor az ilyen elvet vallók minden skrupulus nélkül felhasználják a mások által fordított közleményeket.

Talán a legáltalánosabb és legnehezebben leküzdhető akadály a tehetetlenség és időhiány. E téren a könyvtárosokat kell meggyőzni, hogy a kooperáció nemcsak a Center-nek előnyös, hanem a könyvtár részére is az.

Mindenki, aki a Center szolgáltatásait igénybe veszi, hálás mindazon intézménynek, amely ezt lehetővé teszi. Akad néhány vállalat, amely külső fordítókkal dolgozik, külön kópiát készítet - saját költségén - a fordításokról, hogy azokat - a Center útján - mások is, akár a konkurencia is felhasználhassa.

Az 1964-es római, a tudományos fordítások tárgyában megtartott UNESCO konferencia jelentősen előmozdította az SLA és USA-n kívüli testületek együttműködését. Ez idő óta az European Translation Center szorosan együttműködik az SLA-val. Az ETC 1962-ben alakult, 1964. végére már 57 000 fordítást tartott nyilván. Miként az SLA, az ETC is egy nagykönyvtár, a Netherlands' Technological University of Delft kebelében működik.

A nemzetközi információk központról bőséges tájékoztatást ad
 Frances KAISER: Translators and translations: Services and sources
 /2.ed./ New York, SLA, 1965./ c. műve.

/D.É./

422

654.1.026:659.2

A hírközlés világa napjainkban. - /The world of communications
 today/ - ECKLEY, F.R. - Reproduction Methods, 6.k. 6.sz. 1966. p.48-
 56.

A második világháború után bekövetkezett az "információ-robbanás": a hírközlés korábban elképzelhetetlen mennyiségi növekedése. Ez ipari és kereskedelmi vállalkozások létének alapjává vált. A hírközlésben mind nagyobb szerepet kapnak a telefonhálózatok. Egyik feladatuk, hogy a nagyvállalatok saját számítógépeit, a kisebb vállalatok esetében pedig a számítógép-központokat összekössék a felhasználókkal. A számítógépek kiíróegységeinek szövegét a "képtelefon" hálózata továbbíthatja a felhasználókhöz. Ugyancsak a "képtelefon" teszi lehetővé vizuális anyaghoz kötött olyan konferenciák megrendezését, amelyek résztvevői különböző távolfekvő helyeken vannak. A nyomógombos telefon lehetővé teszi a hívás után a szám- vagy betűjeles utasítások továbbítását a telefonhálózaton keresztül a számítógépekhez. Így adatszolgáltatások, pénzügyi tranzakciók stb. egyszerűen és roppant sebességgel bonyolíthatók le. A Bell Telephone Laboratories-ban a lézeregár felhasználásával folynak kísérletek. Ezzel szinte korlátlanul válik a hálózat kapacitása: milliós nagyságrendű egyidejű hívásra válik alkalmassá. 1975-re az USA-ban így évi 10 billió távolsági és 100 billió tengerentúli hívással számolnak; ekkorra általánosan elterjed adatszolgáltatásra a zsebtelenfon is.

/H.G./

423

654.15.026:772.932

A "Telecopier" táviró berendezés. - /The Telecopier/ - Reprographics, 4.k. 6.sz. 1966.jul. p.19-32.

A Xerox Magnafax Telecopier dokumentumok szövegét vagy ábráit viszi át telefonvonalon nagy távolságokra. A berendezés működése a következő: fényforrás parabolatükörrel visszavert fény sugarai világítják meg a dokumentum-részletet. A fehér részletek visszaverik, a feketék elnyelik a fény sugarakat. A visszavert fény sugarakat sorra körbeforgó lencse gyűjti össze, majd prizma vetíti fotocellára. Ez a fényerősségnek megfelelően különböző feszültségű elektromos impulzusokká alakítja a fényjeleket; az impulzusok frekvencia modulálás után telefonkagyló mikrofonjára szerelt hangszóróra jutnak. A telefonvonalon így átdott jeleket a vevő az adóhoz hasonlóan alakítja át; csupán az a különbség, hogy a folyamat végén elektromos impulzussal vezérelt írófej rajzolja karbonpapír hátoldalára az átvitt jeleket. Az irodai papírra átnyomott karbonfesték adja az eredeti

dokumentum másolatát. A kis könnyű berendezés teljesítménye 180 sor percenként, egy-egy sorban centiméterenként 30 vonal felvételével.

/H.G./

424

655.413:62

A helyzet nem olyan rózsás a szakkönyvkiadás terén. - /Everything is not coming up roses/ - BENJAMIN, C.G. - Special Libraries, 56.k. 9.sz. 1965.nov. p.637-641.

A "költői" cím a tudományos és műszaki könyvek kiadása körüli problémákkal foglalkozik. A cikk szerzője az ismert könyvkiadó vállalat, a New York-i McGraw-Hill elnöke, aki egyébként e folyóirat 1965.juniusi számában már foglalkozott e témakörrel.

A műszaki könyvkiadók és könyvtárak problémái hasonlóak, hiszen a tudós és mérnök réteg a könyvtár /tudományos és műszaki információ/ használója, és a könyvkiadónak a kézirat-termelője egyaránt. Különbösképpen azzal a könyvtypussal foglalkozik, amelyikből a műszaki könyvtár a legfrissebb, a tudomány és technika előrehaladását segítő információkat szolgáltatja, mint: tudománygyűjtemények, monográfiák, kézikönyvek, szimpoziumok, sorozatok.

A szakkönyvkiadás egyik főproblémájában a könyvtárak növekedésében nem is a mai helyzet, hanem a jövő szempontjából mutatózó ár-emelkedés az ijesztő. Ennek oka: 1. Radikális technikai újítás hiánya a könyvnyomtatásban. 2. A tudományos és műszaki ismeretanyag, valamint érdeklődés szerteágazása részlettémákra és ennek megfelelően a könyv kis példányszámu megjelenése; 3. A jelenlegi kiadói jogállapot az USA-ban, ami megakadályozza a kiadókat a könyv olcsóbb, külföldi előállításában.

A közeljövőben a könyvkiadásnak három fenyegető jelenséggel kell szembenéznie: 1. A fotomásolási eljárás /engedéllyel vagy anélkül, fizetéssel vagy anélkül/; 2. Az automatizált könyvtári információk rendszerek szükségszerű kialakulása, melyben a dokumentumokat /pl. könyvoldalakot/ fotokópiák, mikroképek vagy elektronikai-optikai fogásokkal cserélik fel; 3. A hasonlóan elkerülhetetlen gépesített adatfeldolgozó rendszerek teljes megvalósulása a tudomány és technika számos diszciplínája terén /a könyvet számítógépbe táplált adattárak, nyilvántartások váltják fel/.

A fenti fejlődési lehetőségek, irányok a tudományos szintű szakkönyvek mai "vékony" piacát is el fogják söpörni, a példányszám minímálisra csökken, a könyv ára pedig óriásit ugrik. Pl. 5000 példány /10 dollár helyett 100 példány/ 500 dollár lesz a könyv előállítási ára és példányszáma.

A kiadóvállalatok helyzete megromlott a sokszorosító vállalatok gyors, olcsó /legális vagy illegális/ foto-másoló eljárása, továbbá a kiadónak, mint egyedül illetékes sokszorosító szervezetnek a sokszorosítás ügyében való mellőzése az országos rendezésben, valamint a kiadói jog jelenlegi helyzete folytán.

A tudományos és műszaki könyvkiadásban - mint a tudományos és műszaki információ szerves részével - a kormányzat növekvő szerepet játszik, mégpedig oly módon, hogy a nem kereskedelmi jellegű /nem profitra dolgozó/ közreadó vállalatokat támogatja. Pl.: a Chemical

Abstract Service a National Science Foundation-tól 15 millió dollárt kap a számítógép alkalmazásával kiépített kémiai információs rendszer létesítéséhez. A kiadványok a fentiek következtében kimaradnak az országos információs rendszerből, amely a kiadványok részvétele nélkül nem kompakt.

/D.É./

425

658.9.013:659.2

Győzzük meg fogyasztóinkat. - /Convincing our customers/ - WHITTON, J.H.M. - Aslib Proceedings, 18.k. 4.sz. 1966. p.108-111.

Az eladás - így a dokumentumok és az információk eladása is - a következő hat fő tényezőtől áll:

1. Új gondolatot kell ébresztetni a fogyasztókban; 2. az így keletkező érdeklődést az eladónak le kell kötnie; 3. az eladónak bizalmat kell keltenie önmaga iránt; 4. be kell mutatni az eladni kívánt árut; 5. a fogyasztó érdeklődését és birtoklási vágyát kifejezetten erre az árra kell irányítani; 6. le kell bonyolítani a szorosán vett eladást.

Mindebből a birtoklási vágy felkeltése a legproblematisabb: ehhez nemcsak az árut kell részletesen tanulmányozni, hanem azt is, hogy milyen indokok miatt vásárolhatják meg azt. Az eladónak szó-késztségén kívül leghatásosabb fegyvere a vevőkörzöshöz való jó kapcsolata. Ez összintéségből, lojalitásból és lelkesedésből tevődik össze. Mindez érvényes az információ-szolgáltatások terjesztésére, ill. terjesztőire is. Ezek szerepe pedig végső soron az, hogy a kereskedelem életterejével életerőssé, sőt életképessé tegyék a vállalatokat.

/H.G./

426

659.2:658.11/438.26/

Wrocławai vajdasági tudományos, műszaki és gazdasági tájékoztató központ és működésének irányai. - /Wojewódzki ośrodki informacji naukowo-technicznej i ekonomicznej we Wrocławiu. Kierunki działalności/ - GÓRECKI, T. - Aktualne Problemy Informacji i Dokumentacji, 10.k. 6.sz. 1965. p. 29-32.

A lengyel minisztertanács rendeletével a katowicei, a szeszecini és a wrocławai vajdaságban kísérletképpen létrehozott műszaki és gazdasági tudományos tájékoztató szolgálat szervezési felépítésének és tevékenységi hatáskörének ismertetése után részletesen foglalkozik a wrocławai tudományos, műszaki és gazdasági tájékoztató szolgálat tevékenységével és annak irányával. Két tevékenységi irányát különbözteti meg: a tudomány és technika időszerű helyzetéről szóló tájékoztatás továbbítása a vidéki gazdasági egységeknek, valamint tájékoztatás Alsó-Szilézia tudományos, műszaki és gazdasági életéről. Ez egyébként a tanácsok szükségleteiből és a hatáskörük megnövekedéséből fakad, mert a tanácsok, mint a terület gazdái csak akkor képesek birtokítani annak sokoldalú és összehangolt fejlesztését, ha kel-

lően, sokoldalúan és időben tájékoztatva vannak a különböző területre vonatkozó fejlődés időszervi állásáról. A szerzett tapasztalatok elemzése alapján sor kerül hasonló intézmények létrehozására más vajdaságokban. Kitér az újszerű tevékenység kezdeti nehézségeinek és azok kiküszöbölési vagy enyhítési módszereinek, ill. lehetőségeinek ismertetésére és megállapítja, hogy viszonylag rövid idő alatt, a tájékoztató szolgálat segítségével, sikerült számos, a népgazdaság szempontjából igen fontos kérdést megoldani.

/K.P./

427

659.2.011.4

Dokumentációs feldolgozások párhuzamos ismétlődése. - /Dublovanie analiz dokumentacyjnyh/ - ROBOWSKI, J. - Aktualne Problemy Informacji i Dokumentacji, 10.k. 4.sz. 1965. p. 16-20.

Gyakori eset, hogy azonos anyag különböző tájékoztató irodákban, sőt egy irodán belül kétszer vagy többször lesz dokumentálva. Az állapot okai több szempontban keresendők. Részletesen foglalkozik az azonos szakirodalmi anyagok többszöri dokumentációjának objektív és szubjektív okaival, valamint előfordulásuk megelőzésének, ill. megakadályozásának konkrét lehetőségeivel és példáival. Következtetésekben megállapítja, hogy a többszöri dokumentálás elkerülhetetlen, sőt egyes esetekben szükséges és kívánatos is. Gyakorlati tapasztalatokra támaszkodva konkrétan bebizonyítja a többszöri dokumentálás szükségességét és helyességét is. Az azonos anyag vagy anyagok többszöri dokumentálásának fő okait a dokumentációs munkát végző dolgozók eltérő képesítésében és a számos általános jellegű szakcikk témájának összefonódásában látja.

/K.P./

428

659.2.011.54

A műszaki eszközök tájékoztató szolgálatba való bevezetésének és a tájékoztató anyag belépésétől kilépéséig való alkalmazásának problémái. - /Problematyka wprowadzenia srodków technicznych w procesie informacyjnym od wejścia informacji do jej wyjścia/ - LESKI, K. - Aktualne Problemy Informacji i Dokumentacji, 10.k. 6.sz. 1965. p. 10-19.

A tájékoztató anyag tömegének világszerte tapasztalható hirtelen növekedése már most szinte lehetetlenné teszi annak hagyományos módszerekkel való feldolgozását. A helyzet e téren egyre erősebben romlik, miközben a tájékoztatási folyamatoknak a meggyorsítása és tökéletesítése egyre sürgetőbb követelménnyé válik. E folyamatban nem csupán a már meglévő berendezéseknek a tökéletesítése, hanem teljesen új nagyteljesítményű berendezéseknek a munkába való állítása szükséges. Ennek megvalósítása széleskörű tudományos kutatómunkának a fejlesztését megköveteli olyan gépek és berendezések megszerkesztése terén, amelyek megfelelő befogadóképességi memóriával és operatív-készséggel rendelkeznek. Különösen szükséges a nyelvi prob-

lémáknak vizsgálatok útján való megoldása. A gépek konstrukciójának a tájékoztató szolgálat szükségleteinek megfelelő vágányokra terelése megköveteli a gépekkel szemben támasztott követelmények kritériumainak pontos meghatározását. Mátran mondható, hogy az ez idő szerint alkalmazott megoldásokon alapuló legtokéletesebb gépek sem felelnek meg a tájékoztató szolgálat korszerű követelményeinek. A kérdés megoldásánál nem kizárólagosan a technikai tételekre kell támaszkodni. A korszerű irányelvek részletezése. Sajátságos megoldási példák. Konkrét javaslatok.

/K.P./

429

659.2.011.54/47/:681.3.074

A Felső-Volgai Gazdasági Körzet Tájékoztatói Központjának /CBTI/ kidolgozott gépesített információ-visszakereső rendszer. - /Mechanizirovannaja informacionno-poiskovaja szisztéma, razrabotannaja CBTI Verhne-Volzsszkojgo ekonomiceszkojgo rajona/ - PRICKER, A.B. - Naucsno-Tehnicoszka Informacija, 1966. 4.sz. márc. p. 9-12.

A Felső-Volgai Gazdasági Körzet Tájékoztatói Központja a rendelkezésére álló 100 ezres információs bázist lyukkártyás géppark segítségével kívánja információ-visszakeresésre felhasználni. Az ezzel kapcsolatos kísérleteket 17 500 dokumentum feldolgozása után végezték el. - A kidolgozott rendszer érdekessége, hogy az ETO-számok felhasználásán alapul, de kombinálja azokat deszkriptorokkal is. A lyukkártya 1-12 oszlopában az ETO fő táblázati számot rögzítik, a 13-18 oszlopokban a "00" és "-" típusú alosztásokat, a 19-27 oszlopokban a viszonyítás jele után álló osztályozási számot, míg a 28-32 oszlopokban a deszkriptor kód számát lyukasztják. A deszkriptorok kód számát úgy alakítják ki, hogy a deszkriptor kezdőbetűjét egy kétjegyű számmal fejezik ki /pl. a=01/ s az azonos kezdőbetűvel kezdődő szavakat felhasználásuk, előfordulásuk sorrendjében egyszerű sor számmal látják el. A 33. oszlopban a kiadás évét jelölik, míg a további oszlopok a bibliográfiai jellegű információk rögzítésére szolgálnak. - A rendszer több kísérlet és átdolgozás után vette fel jelenlegi alakját: gazdasági hatékonyságának vizsgálata során értékes adatokra tettek szert, melyeket táblázatos formában ismertet. /V.P./

430

659.2.011.56:654.1.026

Távközlési rendszerű tájékoztató szolgálat műveleteinek automatizálása. - /Automatyzacja procesów przekazywania informacji na odległość/ - POPOWICZ, A. - THIBERRY, J. - Aktualne Problemy Informacji i Dokumentacji, 10.k. 6.sz. 1965. p. 19-28.

A dokumentációs tájékoztató szolgálat tevékenységének számos országban megindított gépesítése és automatizálása elsősorban a tájékoztatóanyag tárolására, kikeresésére és bemutatására vonatkozik. Ez nagyban gyorsítja a dokumentációs anyagnak a "forgási" ciklusát és növeli megbízhatóságának fokát. Ez azonban csak helyi jellegű megoldásokkal lehetséges.

dás, viszont a tájékoztató szolgálat tevékenységének legfontosabb jellegzetessége a dokumentációs anyagnak gyors és széleskörű terjesztése és cseréje nemcsak országon belül, hanem világviszonylatban is. Ez viszont csak a távközlési módszerekkel oldható meg. Megállapítja, hogy a tájékoztató anyagközlés folyamatainak automatizálása az információk tevékenység gépesítésének és automatizálásának a legfontosabb tényezője. Rövid elemzésnek veti alá a meglévő rendszereket a legcélszerűbb rendszer megválasztása elfogadott kritériumainak tükrében, és rámutat alkalmatlanságukra adott feladat megoldása esetén. A rendelkezésre álló távközlési eszközöknek és rendszereknek a tájékoztató szolgálat céljára való igénybevételi lehetőségeinek elemzésénél figyelembe vett 3 fontos kritériumnak - a teljesítménynek, a hatásfoknak, valamint technikai és gazdasági lehetőségeknek - a szerepe a kérdés helyes megoldása szempontjából döntő jelentőségű. Ismerteti az adatok közvetítésének alapelveit, valamint az adatok közlésén alapuló információ-közvetítés rendszerét és alkalmazásának konkrét lehetőségeit.

/K.P./

431

659.24/47/

Mégegyszer a műszaki bibliográfiai tájékoztató rendszerről. - /Esoo raz o sisteme bibliograficeszkoi informacii po tehnikе/ - VIL'CSUR, N.A. - Szovetszkaja Bibliografija, 96.k. 2.sz. 1966. p.78-81.

A Szovjetunióban állandóan napirenden lévő kérdés a műszaki irodalommal kapcsolatos bibliográfiai tájékoztató rendszer kiépítése. PETROVSZKIJ korábbi cikkével vitázva és azt kiegészítve, néhány újabb szempontot vet fel. Míg PETROVSZKIJ csak a szervezési kérdésekkel foglalkozott, VIL'CSUR tartalmi szempontból vizsgálja a feldolgozás körébe bevonandó anyagot, s rámutat arra, hogy nem szabad azt kizárólag a szűk értelemben vett technikai-technológiai anyagra leszűkíteni, hanem be kell vonni a természettudományi, sőt egyes esetekben még speciális biológiai, csillagászati stb. jellegű cikkeket is az ismertetés körébe. Hogy mikor mi kerüljön a bibliográfiai kiadványokba, a szakterület szakembereinek és a bibliográfusoknak együtt kell eldönteniük. - Nem szabad elhanyagolni a népszerű-tudományos irodalmat sem, mert gyakran hízagpótló jellegű fontos művek is jelennek meg ilyen formában. - Nagy súlyt kell helyezni a szabadalmak és szabványok bibliográfiai kiadványokban történő ismertetésére, mert a jelenlegi tájékoztató kiadványok egyáltalán nem bibliográfiai jellegűek ezen a területen. - A kartonszolgálattal szemben előtérbe kell helyezni a kiadvány formában történő bibliográfiai tájékoztatást.

/V.P./

432

659.24/47/

Az automatika eszközökre és berendezésekre vonatkozó mérnöki kartoték létrehozatalának tapasztalatai. - /Opüt szozdanija inzsener-noj kartoteki po priboram i szredsztvam avtomatizacii/ - PEGASOVA, N.F. - Naucno-Tehnicoszkaja Informacija, 1966. 3.sz. p. 13-14.

940

A Proektavtomatika kutatóintézet tájékoztató irodája kartoté-
kot vezet mindazokról a felhasználásra és bevezetésre javasolt auto-
matika eszközökről, elemekről és rendszerekről, melyeket a szovjet
iparban gyártanak, továbbfejlesztnek. Az információforrások a kar-
toték kiépítéséhez: a gyártó vállalatok által átadott és rendszere-
sen kiegészített nomenklaturák, a tervek, szerelési és használati ut-
tasítások, műszaki leírások, s azok az adatok, melyeket a vállalatok-
kal tartott operatív kapcsolat révén szereznek be. A kartoték adat-
lapjain feltüntetik a gyártmány megnevezését, rövid műszaki jellem-
zését, méreteit, súlyát és árát is, megnevezve a gyártó üzemet vagy
üzemeket. A kartoték segítséget ad a tervezőknek komplex automata
rendszerekhez szükséges elemek kiválasztásában, a pontos műszaki
specifikáció rendeléshez szükséges összeállításában, s az áralkulá-
ciók elvégzésében. - A kartoték 11 osztályban tartalmazza az anyagot
/pl. hőmérséklet mérésére és szabályozására szolgáló berendezések,
pneumatikus szabályozók, átalakítók stb./. Az adatlapokat fénymásol-
lás útján sokszorosítják, indexet készítenek hozzájuk, és bekötött
formában eljuttatják az érdekeltekhez. A változásokról rendszeresen
kiadott kiegészítések útján biztosítják a tájékoztatást. /V.P./

433

681.327.4.04:389.6/73/

Amerikai szabványtervezet: 12 soros lyukkártyák kódja. - /Propo-
sed american standard twelve-row punched card code/ - Journal of Da-
ta Management, 4.k. 5.sz. 1966. p.34-40.

A szabványtervezetet az American Standard Association készítet-
te és hozzászólásra adja közre. A 12 soros lyukkártyába kódolható 64
jelet táblázatban teszik közzé. Ennek 6 oszlopában és 15 sorában van-
nak a számjegyek, betűk, írásjelek és főbb matematikai jelek; az e-
zeknek megfelelő bitek közül négy /0000-1111/ a soroknak, három /000-
111/ az oszlopoknak felel meg. Így hét bittel leírható a 64 jel, vala-
mint leírhatók a két külön oszlopot alkotó betűkapcsolatok. A szab-
ványtervezet megalkotásának kritériuma az volt, hogy kódmezőnként,
oszloponként és soronként minimális legyen a lyuksűrűség. A szabvány-
tervezet kompatibilis az érvényben lévő Hollerith kóddal. A tervezet
- bár egyik meglévő rendszerrel sem egyezik - különösen a számítógé-
pes rendszerek alkalmazása esetében teszi lehetővé a közvetlen infor-
mációcserét azzal, hogy az általános jelek maximális jelsűrűségű át-
vitelét biztosítja. /H.G./

434

771.432.1:776.442

Duomatic, Duplomat gyártmányú előhívógép ofsetfóliák részére. -
/Duplomat Entwicklungsgesellschaft Duomatic für Offsetfolien/ - Reprogra-
phie, 6.k. 6.sz. 1966.jul. p.111.

A Duomatic az első előhívógép, mellyel megvilágított, gyárilag
előre rétegezett ofsetnyomófóliát automatikusan elő lehet hívni. A

készülékkel 43 cm széles fóliákat lehet kidolgozni, tehát a legnagyobb méretű nyomólemezt is kidolgozható.

A megvilágított fólia két henger között egyenletesen halad végig az előhívón és utána egy második fürdőben fixálódik. A fixálás után, amely két nedvesítő henger között történik, a fólia teljesen nyomóképes állapotban hagyja el a készüléket.

Tekintve, hogy az egész folyamat automatikus és semmiféle kézi beavatkozás nem szükséges, a nyomófóliák teljesen egyenletesek lesznek, ami a nyomás szempontjából nagyon előnyös. Az előhíváshoz 2,5 liter Ozasol előhívófolyadék szükséges, amellyel folyamatos munka végezhető nagymennyiségű fóliák kidolgozása esetén is teljes biztonsággal.

A készülékkel negatív- és pozitívlemezek egyaránt kidolgozhatók, mert az előhívási idő fokozatosan szabályozható.

/G.A./

435

772.933

Elektrosztatikus másolatok, percenként tízes ütemben. - /Electrostatic copies at ten a minute/ - Office methods and machines, 13.k. 148.sz. 1966.ápr. p. 296-298.

A Solicitors Law angol cég új elektrosztatikus elven működő gyorsmásolóberendezést hozott forgalomba. A berendezés speciális, de olcsó papírral dolgozik, melynek bevonata cinkoxid. 150 m hosszú tekercset helyeznek a gépbe, melynek érdekessége, hogy a legkülönbözőbb méretű eredetiről készít 1:1 arányú másolatot. A folyamatos tekercsről ugyanis a gép automatikusan mindig a megfelelő hosszúságú darabot vágja le, ellátja negatív töltéssel, megvilágítja s viszi át a latens elektromos képet a rátapadó és hőhatással rögzített por segítségével látható formába. Egy másolat ára 3 penny, a gép a benne tárolt por segítségével 5000 másolatot tud készíteni. Az adott eredetiről az első másolat 20 mp alatt készül el, a betárcsázott számnak megfelelő számú további másolatok elkészítéséhez a gépnek már csak 6 mp-re van szüksége. Féltónusok és színek átvitele egyaránt jó minőségben történik. A gép előnye, hogy a másolandó dokumentumot nem viszi keresztül belső téren, s így a sérülés veszélye kicsi.

/V.P./

436

772.96

Az adherográfia áthidalja a másolás és nyomás közötti rést. - /Adhærographie schliesst die Lücke zwischen Kopie und Druck/ - Reprographie, 6.k. 4.sz. 1966.ápr. p.77.

A 3 M Company bemutatta legújabb A/09-es másoló rendszerét, melyet adherográfiának neveztek el. Ez a rendszer 5-125 példányszámú másolatok készítésére alkalmas.

A hátoldalán ragasztóanyaggal rétegzett papír a tulajdonképpeni nyomóforma, amelyen az írott vagy fényképszerűleg fektetett helyeken meleg hatására megpuhul a réteg. A melegítési eljárás infra-

vörös fénnel történik. Ha a rétegzett papír a melegítés ideje alatt egy normál papírral kerül érintkezésbe, ez átveszi a ragasztóanyagot. Ezután szinezőporral szórják be a papírt, mely csak a megpuhult részen tapad meg, és így éles, kemény másolat keletkezik.

A matrica előállítható írógéppel, kézírással vagy a 3 M Modell 209-es másolóautomatájával. Különösen ott gazdaságos, ahol havonta legalább 10 000 levonatot kell előállítani. A 209-es másolóautomatával óránként több mint 200 matrica készíthető.

/G.A./

437

772.96

Adherográfia - egy új másolási eljárás. - /Adherography/ - Office methods and machines, 13.k. 148.sz. 1966.ápr. p.274-276.

A 3M cég /USA/ A-09 típusjelzéssel teljesen új elven működő másolóberendezés-csoportot dolgozott ki. A gépcsoport 2 gépből áll: az egyik száraz fényképészeti másolás útján egyes másolatokat készít, vagy pedig olyan matricákat, melyek a másik egységbe helyezve az új másolási eljárás, az adherográfia segítségével közvetlenül közönséges papírra nagyszámú másolat elkészítését teszik lehetővé.

A száraz másolási eljárás lépései a következők: a másolandó dokumentumot folyamatosan haladó fényérzékeny papírtekerccsen keresztül világítják meg, és a kép reflex másolás útján rögzítődik erre a fényérzékeny papírra, mely azonban csak közbenső képhordozóként szerepel. A közbenső képhordozóról hőhatással dolgozó másolási eljárással viszik át a képet egy vagy több példányban hőérzékeny másolópapírra, vagy az adherográfiai matricára.

Az adherográfiai eljárás lényege, hogy olyan matricával dolgoznak, melynek bevonata hő hatására tapadóssá válik. A matricára ceruzával, géppel vagy az előbb említett száraz másolási eljárással egyaránt fel lehet vinni a képet. Az előkészített matricát üveghengerre fesztik, melynek belsejében infravörös lámpa van. A hő a kép fekezte részei elnyelik, így a matrica ezeken a helyeken felmelegszik, tapadóssá válik, s a tapadóanyag a hozzászorított közönséges papírra is átmegy. A papírranyagra megfelelő port szórva, és azt hő hatással a tapadóssá tett részen rögzítve, jóminőségű képet kapnak, mégpedig rendkívül olcsón: 1/2 centért képenként.

/V.P./

438

773.71

Utmutató a diazo másolóberendezésekhez. - /Directory of diazo machines/ - Reprographics, 4.k. 1.sz. 1966.febr. p. 10-14, 17.

Az utmutató első része az Amerikai Egyesült Államok 19 gyártó vállalatának diazo berendezéseit sorolja fel, a lámpák csökkenő watt-értékei szerint. Utóbbin kívül még a száznál több berendezésnek 10 műszaki paraméterét tartalmazza, majd dollárban megadja árukat is. Az árak a teljesítménytől függően 100-16 000 dollár között, a max. sebességek 1-40 m/perc értékek között vannak. Az utmutató második

része a mikromásoló diazo berendezések jegyzéke: ez fajtánként 10 műszaki paramétert és a készülékek dollár-árát foglalja magába. A két jegyzéket követi a 19 gyártó vállalat pontos címjegyzéke. A vállalatok a jegyzékekben szereplő berendezéseik további paramétereit, működésük leírását és felhasználásuk javasolt területeit megküldik az érdeklődőknek. Az utmutató negyedik, utolsó részében hivatkozásszerűen szöveges műszaki és kereskedelmi jellemzők, valamint adatok egészítik ki az első két jegyzék csak számszerű paramétereit ill. áradatait.

/H.G./

439

773.71

Konstruktőrök, tervezők jegyzeteinek gyors másolása. - /Scratch pads par excellence/ - Reprographics, 4.k. 1.sz. 1966. p.22.

A-175 tervezőmérnököt, szerkesztőt és rajzolt foglalkoztató Jaros B.B. vállalat amerikai és külföldi nagyvállalatok épületei számára tervez épületgépészeti és belső hírközlési rendszereket. Ezek a rendszerek sok speciális szakértő közös munkájaként születnek meg - s a részmunkák mind egymásra épülnek. Ezért, ha az egyik tervező számított részadatait bejegyzí a nála lévő tervdokumentációba - többnyire egy tervrajzba -, arról a társtervezők mindegyikének haldéktalanul értesülnie kell, nehogy másként folytassa munkáját, mint ahogy azt a más által megállapított részadat megkívánja. A probléma megoldására a vállalat Brunning diazo másolóberendezést állított üzembe: ezzel naponta 300-400 eredetiről készítenek átlag 25-25 másolatot. Az egyes anyagok terjedelme 0,1-10 m² között van. A nagyobb másolatok vágására külön vágóasztalt csatlakoztattak a másolóberendezéshez. A másolót 8 órán át, egy fő üzemelteti; a mellékfeladatokat segéd munkások végzik. Ezzel elérték, hogy a betervezett részadatok igen gyorsan és hibamentesen valamennyi társtervező birtokába jutnak.

/H.G./

440

773.71:778.14/73/

Diazo mikrofilm. - /Diazo mikrofilm/ - HABIB, D.P. - Reprographics, 4.k. 1.sz. 1966.febr. p.24-25, 30, 31, 36.

A diazo mikrofilmet az Amerikai Egyesült Államokban 20 évvel ezelőtt kezdtek jelentősebb mértékben használni. Az 1950-es években ablakos lyukkártyákban is tért hódított. A hadügyminisztérium a diazo mikrofilmkártyát mint információhordozót vezette be a hatvanas években. A kb. 25 x 15 cm nagyságú kártyákra 96 szabványoldal fér 1:18-szoros kicsinyítésben./Az ipari gyakorlatban 20 x 12 cm-es kártyákat használnak, ezekre 60 szabványoldal kicsinyíthető./ A mikrofilmkártya kézi visszakereséssel is igen gyors információtovábbítást tesz lehetővé; ezzel decentralizált tájékoztató központok működése is gazdaságossá tehető. A diazo eljárás előnyei: száraz eljárás és sötétkamra nélkül működik; a másolás negatív nélkül, közvetlenül

történik; 0,0015 mikronos molekulanagysága az apró részletek igen hűséges visszaadását teszi lehetővé; a diazo film ellenáll fizikai és kémiai hatásoknak; az előhívási körülmények alig változtatják a másolat minőségét, ezért az eljárás könnyen automatizálható. Az új Technifax rendszer lehetővé teszi azt is, hogy negatív filmfelvételekről pozitív diazo másolatok készüljenek. Mindezt a diazo másoló eljárások igen gazdaságosak.

/H.G./

441

778.1

Vállalati reprográfiai központ. - /Central copy center/ - Reprographics, 4.k. 1.sz. 1966.febr. p.18-19.

A Texas Instruments vállalat költségcsökkentésre és a munkaerő-nyerőerő hatékony ellenőrzésére másolóközpontot állított fel. A központban diazo és elektrosztatikus másolatokat készítenek. Az ügyemet egy bank működéséhez hasonlít - bár a másolatokért nem kell az átvételkor fizetni. A másolatrendeléseket ablakoknál lehet megrendelni. Meghatározott nagyságú másolatok elkészítését korlátozott példányszámban az egyik ablaknál meg is lehet várni. 200 példányos másolatokra például már várakozni kell - hozzávetőlegesen két órát. Tíz másolatig elektrosztatikusan, xerox berendezéssel készítik el a másolatokat. A nagyobb példányszámú másolatokat Post D-19 és Ozalid D-60-as berendezésekkel állítják elő. Ezek 60 cm széles eredeti másolására alkalmasak. A munkát úgy szervezik meg, hogy a 250-nél több példányú másolatokat határidők szerint előrendezik, s ezeket akkor veszik munkába, amikor a rendelésablakok forgalma igen kicsi. Ezzel a módszerrel a vállalat a másolási munkák gazdaságosságát a mai technikai lehetőségek maximumára növelte.

/H.G./

442

778.14

A mikrofilm felhasználás új utjai. - /Neue Wege in der Mikrofilm-Anwendung/ - SCHEFFEL, W. - Reprographie, 6.k. 4.sz. 1966.ápr. p.63-66.

Iratok, irattárak mikrofilmzésénél gyakran helytelen felfogás a régi irattár feldolgozása, különösen ipari vagy kereskedelmi vállalatok esetében. Ha a mikrofilmet mint munka- és szervezési eszközt használják fel a munkahelyeken, ebből a következő előnyök származnak:

1. filmek raktározása kisebb költséget jelent, mint az eredeti iratok lerakása;
2. maximális helymegtakarítás;
3. gyorsított munkamenet.

Megfelelő kartotékok felfektetése nagyon megkönnyíti a filmek visszakeresését. Iratok filmzésénél leg gazdaságosabb a filmek tekerésben történő tárolása.

Eddig centralizált mikrofilm-laboratóriumokat állítottak fel több felvevőgéppel, a gyakorlat azonban azt mutatja, hogy az egyes

munkahelyeken külön-külön kell a célnak megfelelő típusu gépeket üzembe helyezni és csupán a filmek előhívását és felülvizsgálását célszerű központosítva végezni.

/G.A./

443

778.14

A mikromésolás technikája. - /Techniques of microreproduction/ - Reprographics, 4.k. 3.sz. 1966.ápr. p.8.

Mikrofilmezésre ma már a legkülönbözőbb anyagokat használják: diazo, Kalvar filmeket, xerox és termoplasztikus eljárásokat, a legjobb azonban még mindig a hagyományos fényképeszeti anyagok alkalmazása. Ezek közül a legelőnyösebb a pankromatikus filmekkel végzett munka. A napi, rutinszerű munkával kapcsolatban felhívja a figyelmet a lencsébe jutó nemkívánatos fényvisszaverődés kiküszöbölésének fontosságára, a megvilágító lámpák azonos fényerősségének rendszeres ellenőrzésére. Fontos, hogy a felvevő rezgéseit/pl. a járművek elhaladásakor létrejövő túl erős épületrezgéseket/ valamilyen módon hatástalanítsuk. Könnyű, hordozható berendezéseket 20:1 aránynál nagyobb mértékű kicsinyítésre nem szabad felhasználni. Ha a rezgések kiküszöbölésére nincs lehetőség, akkor a megvilágítást kell erősíteni és rövidebb expozíciós idővel dolgozni. - A vizuális fókusz és a fényképeszeti fókusz nem esik egybe, mivel a szem és a film spektrális érzékenységeiben különbségek vannak. Az ebből származó hibák kiküszöbölésére célszerű a fényforrás előtt zöld szűrő elhelyezése. Részletesen elemzi az expozícióval, előhívással és tárolással kapcsolatos speciális követelményeket.

/V.P./

444

778.14/061.3//520 Tokio/"1965"

Az első Nemzetközi Mikrográfiai Kongresszus. - /The First International Micrographic Congress/ - The National Micro-News, 1966. 79.sz. dec. p. 108-120.

A kongresszust 1965.november 17-19. között rendezték, színhelye Tokio volt. Témája: "Make the world smaller through microfilm" /Tedd a világot a mikrofilm segítségével kisebbé./ Nyolc országban működik mikrofotográfiai társaság /Anglia, Franciaország, Németország, Japán, Ausztrália, Új-Zeeland, Svédország, Egyesült Államok/ és szervezés alatt áll Tajvanban, Dél-Koreában és Hollandiában.

Általánosan felismert tény, hogy a mikrofényképek igen alkalmasak információ továbbításra, ennek megfelelően e téren állandó fejlődés tapasztalható. Szükséges tehát a mikrofényképek, a berendezések, a terminológia szabványosítása nemzetközi szinten. A kezdeményezés 1963-ban egy /az USA-ban tartott kongresszuson/ történt, s jelölték ki Tokiót a találkozó színhelyül.

Főbb célkitűzések:

- nemzetközi információcsere a mikrofotográfiáról, berendezésekről, alkalmazásáról,

- mikrofotográfiai irodák világ-hálózatának szervezése,
- az egyes országok közötti egyezmények létrejöttének kezdeményezése.

A beszámoló részletesen ismerteti a kongresszus programját, néhány előadásnál rövid összefoglalást is közöl. Felsorolja a kiállító cégeket, s minden cégnél megadja a kiállított berendezések jegyzékét. A kiállításon nemcsak Japán, hanem külföld is képviseltette magát. 11 olyan modell került bemutatásra, amely prototípus.

A kongresszusnak nagy sikere, visszhangja volt. A program jól előkészített és megszervezett, a kiállítás igen jó volt.

Az előadások anyagát közreadják.

/G.M./

445

778.14:002.6

A mikrofilm új alkalmazásai. - /The new dimensions of microfilm/
- McARTHUR, D.W. - Reprographics, 4.k. 3.sz. 1966.ápr. p.16.

A mikrofilmes rendszerek sokáig csak a legnagyobb cégek esetében nyertek alkalmazást. Ma azonban már a közép- és kisvállalatok is megengedhetik maguknak e rendszerek használatát. - A De Zurik cég pl. úgy ítélte meg, hogy nem érdemes mikrofilmmel dolgoznia, mert naponta csak 50-60 felvételre lenne szükség, s ilyen körülmények között a mikrofilmes munka túl lassu lenne. Mikor azonban tudomást szerzett egy olyan automatikus kameráról, mely 54 mp alatt szolgáltat előhívott és lyukkártyába montírozott mikrofilmkockát, gazdaságosnak ítélte meg egy ilyen berendezés beszerzését. A Beloit cégnél 70 000 technológiai utasítás-lap közül kell rendszeresen egyes lapokat kiemelni és lemásolni. Az anyagot mikrofilmre vették, s szalagszerűen végtelenített tárbán helyezték el azután. Olvasó-másoló berendezéssel a nagy sebességgel kikeresett anyagról elkészítik a szükséges számú másolatokat. - Az esetek többségében igen jól használható a 3M cég által gyártott "Filmsort 2000" típusu berendezés, mely egyaránt alkalmas mikrofilmfelvételre /max. 24 x 36 incs méretig/, a mikrofilm lyukkártyákba montírozására, a kártyák 300 kártya/óra sebességű másolására és visszanyagvitására. Dokumentációs munka esetén a leghelyesebb patkó alakban elhelyezni a felvevőt, másolót és feliratozó kártyalyukasztót. A mikrofilmre rögzített dokumentummal kapcsolatos információkat azonnal be kell lyukasztani egy kártyába /melyre egyidejűleg olvashatóan is rá kerül az információ/, majd a lyukkártyát és mikrofilmet egyesíteni kell, annyi másolatot készítve róla, ahány a keresztutalásokhoz szükséges.

/V.P./

446

778.14.019

Utmutató a mikrofilmek ellenőrzéséhez. - /Quick guide to microfilm inspection/ - Reproduction Methods, 6.k. 5.sz. 1966.máj. p. 44-48.

31 olyan hibajelenséggel foglalkozik, melyek a mikrofilmezés gyakorlatában sokszor fordulnak elő, s ábrák segítségével bemutatja

a mikrokép-hibákat, utmutatást ad arra vonatkozólag, hol kell a hiba okát keresni. A tárgyalt hibajelenségek között szerepel a nem megfelelő expozíció, a kép világosságának egyenetlenségei, a képen jelentkező vonalak és csíkok, a képtorzulások, a képek nem megfelelő eloszlása a tekercsen, a homályos, piszkos, elmosódott képek, a befűzési és továbbítási hibákból eredő képhibák stb.

/V.P./

447

778.14:389.6/73/

Az amerikai kormánysszervek részére kiadott mikrokártya-szabvány.
/Federal microfiche standards/ - The National Micro-news, 1965.
77.sz.aug.p. 43-54.

Az amerikai kormánysszervek képviselőiből álló COSATI /Committee on Scientific and Technical Information/ hosszas előkészítő munka után elfogadott egy szabványt, mely a kormánysszerveknél, ill. a kormánysszervek részére dolgozó intézeteknél készült kutatási jelentések és egyéb gyártmányfejlesztési, technológiafejlesztési stb. jelentések mikrofilmzésére vonatkozik. A szabvány célja, hogy lehetővé tegye a különböző szerveknél készült mikrokártyákból egységes karterek kiépítését és azonos típusú berendezések használatát. Az első ilyen jellegű szabvány 1963-ban készült el, az azonban még csak a kicsinyítési arányt, a képméretet és a képkockák közötti távolságot írta elő.

Az új szabvány előírja a felvételnél kapott alap-film olvashatóságának, felbontásának, archiv jellemzőinek, s az erről készülő másolatok olvashatóságának, felbontásának és mechanikai jellemzőinek értékét. Meghatározza a mikrokártya felületének kihasználási módját s előírja, hogy a mikrokártya felső szélén hogyan kell megadni a dokumentum teljes címlírását. A dokumentumok felvétele negatív formában történik, 10 x 15 cm-es kártyákra, melyek vastagsága kb. 0,02 cm, a kicsinyítési arány nem haladhatja meg a 20:1 értéket. Az alapfilm felbontása minimum 127 sor/mm, a másolaté 90 sor/mm.

/V.P./

448

778.14:681.3.075.7

Az "aktív" mikrofilm, mint "átviteli lánc". - /Der aktive Mikrofilm als Übertragungskette/ - MÜLLER, H.E. - Bürotechnik + Organisation, 13.k. 11.sz. 1965.nov. p.936-944.

Az eredeti és a visszanyitott másolat között áll az "aktív mikrofilm": a felvétel, feldolgozás, másolás, tárolás és visszanyitás technikai lépéseinek összessége. A szerző ezeket a műveleteket és a nekik megfelelő berendezéseket a híradástechnikából átvett hasonlattal "átviteli lánc"-nak nevezi, s a mikrofilmet, mint tároló elemet vizsgálja. A mikrofilmen a jelsűrűség igen nagy értékűnek adódik: a gépirás 74-szeres kicsinyítése esetén 1,6 millió bit/cm². Az elektronikus számítógépek szokásos mágnesszalagjain a jelsűrűség csupán 550 jel/cm², s a bitekben mért jelsűrűség aránya a mágnesszalag

és mikrofilm között 1:20 értékű. Hasonlóan érdekes arányok adódnak, ha a mikrofilmfellevőt a számítógép bemenőegységeivel és a visszanyagítást a kimenőegységekkel hasonlítjuk össze a másodpercenként feldolgozható jelek számának tekintetében. - Külön gondot kell fordítani mikrofilmek esetében az ellenőrzés megoldására, mivel a szabad szemmel történő ellenőrzés lehetősége eszik. Ugyancsak fontos annak biztosítása, hogy a munka mindig megfelelő biztonsági tényező fenntartásával legyen elvégezhető. Röviden ismertetni a korszerű mikrofilmes berendezéseket is.

/V.P./

449

778.14:744:62

Műszaki rajzok mikrofilmjezése. - /Mikroverfilmung technischer Zeichnungen/ - WELP, U. - Bürotechnik + Organisation, 13.k. 11.sz. 1965.nov. p. 946-948.

A műszaki rajzok mikrofilmre vételének előnyei a következők: 1. az A1 méretű műszaki rajzok 20-szoros lineáris kicsinyítése után a tárolási helyszükséglet 400-ad részére csökken; 2. míg egy 1000 A1 méretű rajz tárolására alkalmas speciális szekrény kb. 1000 DM, s egy rajzra így kb. 1 DM esik, mikrofilmjezés esetén ez a tárolási költség 1/10-ére csökken; 3. az A1 méretű rajzok biztosításáért a biztosítótársaságok évente 12,5 pfenniget kérnek, ami a mikrofilmmásolat archiválása esetén eszik; 4. nagyobb az áttekinthetőség, könnyebb a hozzáférés; 5. egyszerű és olcsó a mikrofilmmre vett rajzok szállítása; és végül 6. rendkívül nagy a mikrofilmjezés jelentősége olyan esetekben, amikor különböző méretarányokban van szükség egy részletrajzra: ilyenkor a rajzot csak egyetlen méretben kell megrajzolni, s a mikrofilmjezés utáni visszanyagítás során különböző nagyítást kell egyszerűen alkalmazni. - A mikrofilmre vételt az NSzK-ban kb. 40 bér munka-iroda segíti, a felvevőberendezések ára 10-30 000 DM, a visszanyagítóké 3-60 000 DM.

/V.P./

450

778.148/430.1/

A düsseldorfi 3M cég új olvasó- és visszanyagítógépe. - /Neues Lese- und Rückvergrößerungsgerät der 3M, Düsseldorf/ - Reprographie, 6.k. 4.sz. 1966.ápr. p.74.

Az új FILMAC 400 B univerzális olvasó- és nagyítógép a 3 M Company gyártmánya. 16 és 35 mm-es perforált és perforálatlan mikrofilmek használatára alkalmas. A filmek lehetnek tekercsfilmek, egyes filmkockák, lyukkártyába montírozott filmek, filmesikok átlátszó tasakban, vagy síkfilmek azaz mikrokártyák.

A filmtartó 360°-ra elfordítható. A nagyítás mértéke 10-féle cserélhető objektívvel 6,5-35-szörösre változtatható. A mattúvegen DIN A/4-es méretű igen éles, jól megvilágított kép látható, melyről gombnyomásra A/4-es méretű papírnagyítás készíthető.

A nagyítások elektrolitikus úton készülnek, de a feszültségát-

vitelhez aktivátor folyadékot használnak, amely 500 nagyításhoz elegendő üvegenként. A különlegesen világos mattüvegképet jódkvarcégő alkalmazásával érik el.

A FILMAC 400-as széria második készüléke, a FILMAC 400 M abban különbözik a FILMAC 400 B típustól, hogy a film motorikusan továbbítható percenként 150 m sebességgel, azaz 12 mp alatt 30 m film átkereshető.

/G.A./

451

801.541.2

A szavak közötti távolságok meghatározásának algoritmusai. - /Algoritmi opredelenija rassztojanij mezsdu szlovami/ - DZSOLOSZ, E.M. - Naucno-Tehnicoszka Informacija, 1966. 3.sz. p. 35-40.

Valamely nyelv szemantikája tanulmányozásának egyik módszere a szavak közötti kapcsolatok meghatározása. Ennek algoritmizálása viszont lehetővé teszi az adott nyelv szemantikájának a szövegek automatikus analízise alapján történő vizsgálatát. A szavak közötti gondolati, fogalmi kapcsolat kifejezésére számszerű jellemzőket is lehet vezetni: mégpedig azokat a távolságokat, melyek a szavak által kifejezett fogalmak közelségét "méri". A szemantikai távolság értéke 0 a szinonimák között, kisebb a csaknem szinonimák, mint általában a szavak között stb., s érvényes rá mindaz az axioma, mely a matematikában a távolság fogalmával kapcsolatos. A szavak közötti távolság meghatározható tezauruszok segítségével, a mondatban előforduló szavak egymástól való távolságának mérése útján, valamint a mondatban együtt előforduló szavak mennyisége alapján. 8 alapvető és 6 kiegészítő jellegű blokkból felépített blokksemát ismertet a szemantikai távolság meghatározására elektronikus számítógép segítségével, s közli az elvégzett kísérletek alapján szerzett tapasztalatokat.

/V.P./

452

932.253.4:658.11:023.5

A szakkönyvtáros, mint a vállalat irattárának gondozója. - /The special librarian as company archivist/ - SIMMONS, J.M. - Special Libraries, 56.k. 9.sz. 1965.nov. p.647-648.

Vállalati jubileumok alkalmával általában felmerül az irat-archívum felállításának gondolata, és e megtisztelő feladat rendszerint a szakkönyvtárosnak jut.

A vállalati irat-archívumok jellemzői: a gyűjtemény anyagát általában levelek, szabadalmak, jogi dokumentumok, kutatási jelentések, pénzügyi nyilvántartások, térképek, fényképek, naplók, könyvek alkotják. Az azonosítási nehézségek, melyeknek oka pl., hogy a nyilvántartások nem egy személy feljegyzései, hanem egy adminisztratív egység terméke; a szerző ismeretlen; a dokumentum túl régi stb. Nyilvántartási vagy szakozási nehézségek. A feljegyzések egyedisége.

Válogatás szükségessége. Történeti szempontból értékes dokumentumok gyűjtése.

A könyvtári gyűjtemény és a vállalati irat-archívum gondozása /gyarapítás, feldolgozás/ között számos különbség van. Így pl. a könyvtári állomány gyarapítását a vállalat funkciójából adódó feladatokon kívül a pénzügyi és létszámkeret határozza meg, míg a vállalati irat-archívum kialakításánál a vállalat funkciója kizárólagosan mérvadó.

Az archívum felállításához a könyvtárosnak ismernie kell a vállalat felépítését, működését, a vezetők elgondolásait, és meg kell nyernie a vállalatvezetés erkölcsi-anyagi támogatását az úgy érdekeiben.

Az archívum magját tulajdonképpen a vállalat kiadványai alkotják, de a gyűjteménybe tartoznak a vállalati újságok, a vállalat alakulásával kapcsolatos levelezések, ülések anyaga, szervezéssel kapcsolatos dokumentumok, kitüntetések. A gyűjtemény annál értékesebb, minél teljesebb, értékeesebb és minél jobb állapotban lévő anyagot őriz.

/D.É./

ELKÉSZÜLT FORDÍTÁSOK

001.8:002.6

279627

A tudományos információ alapjai. /Osznovi naucnoj informacii./ - MIHAJLOV, A.I. - CSERNUJ, A.I. - stb. - Könyvrészlet. Osznovi naucnoj informacii, Moszkva, Nauka, 1965. p. 247-261, 264-278, 340-395, 397. á:22, f:110.

001.814

279601

Kivonatolás és indexelés különböző tárgyak területén. /Abstracting and indexing in various subject fields./ - GOLD-WYN, A.J. - Könyvrészlet. Abstracting and Indexing in Various Subject Fields. Cleveland, Western Reserve Univ. 1963. p. 213-230. á:12, f:28.